

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2008

Μάθημα: Αρχαία Ελληνικά

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 2 Ιουνίου 2008
07:30 -10:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ **ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)** ΣΕΛΙΔΕΣ

Η πρώτη σελίδα του τετραδίου να χρησιμοποιηθεί για την άσκηση ορθογραφίας.
Να απαντήσετε σε όλα τα θέματα.

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση (μονάδες 30)

α) Τι οὔν; Οἴσθα εἰς οἶόν τινα κίνδυνον ἔρχει ὑποθήσων τήν ψυχήν; Ἡ εἰ μὲν τὸ σῶμα ἐπιτρέπειν σε ἔδει τῷ, διακινδυνεύοντα ἢ χρηστὸν αὐτὸ γενέσθαι ἢ πονηρόν, πολλὰ ἂν περιεσκεψῶ, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε οὐ, καὶ εἰς συμβουλήν τοὺς τε φίλους ἂν παρεκάλεις καὶ τοὺς οἰκείους, σκοπούμενος ἡμέρας συχνάς· ὁ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἡγεῖ, τήν ψυχὴν, καὶ ἐν ᾧ πάντ' ἐστὶ τὰ σὰ ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττειν χρηστοῦ ἢ πονηροῦ αὐτοῦ γενομένου, περὶ δὲ τούτου οὔτε τῷ πατρὶ οὔτε τῷ ἀδελφῷ ἐπεκοινώσω οὔτε ἡμῶν τῶν ἐταίρων οὐδενί, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε καὶ οὐ τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τήν σὴν ψυχὴν.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* κεφ. Ε'

β) Δι' ὃ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως, καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' οἷς νῦν λέγω φανεράν σημείοις καθιστάς. Καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα· ἃ γὰρ τὴν πόλιν ὕμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν, καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσόρροπος ὥσπερ τῶνδε ὁ λόγος τῶν ἔργων φανείη. Δοκεῖ δὲ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη τε μηνύουσα καὶ τελευταία βεβαιοῦσα ἢ νῦν τῶνδε καταστροφῆ.

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* Β' 42

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση (μονάδες 25)

Σκόπει γάρ δή, ταῦτα παραβάς καὶ ἐξαμαρτάνων τι τούτων τί ἀγαθὸν ἐργάση σαυτὸν ἢ τοὺς ἐπιτηδείους τοὺς σαυτοῦ. Ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσι γέ σου οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι, σχεδὸν τι δῆλον· αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν ἐὰν εἷς τινα τῶν ἐγγύτατα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε ἢ Μέγαράδε – εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφοτέραι – πολέμιος ἦξῃς, ὧς Σώκρατες, τῇ τούτων πολιτεία, καὶ ὅσοιπερ κήδονται τῶν αὐτῶν πόλεων ὑποβλέπονται σε διαφθορέα ἡγούμενοι τῶν νόμων, καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι· ὅστις γὰρ νόμων διαφθορεὺς ἐστὶν σφόδρα που δόξειεν ἂν νέων γε καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι.

Πλάτωνος *Κρίτων* 53 a-b (ελαφρῶς διεσκευασμένο)

* ἐπιτήδαιοι = φίλοι

* φεύγω = εξορίζομαι, φεύγω στην εξορία

* Θήβαζε = στη Θήβα * Μέγαράδε = στα Μέγαρα

* ὑποβλέπω = βλέπω με καχυποψία

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία (μονάδες 10)

Ισοκράτους *Επιστολή Β' (Φιλίππῳ Α')* 21

Δ. Παρατηρήσεις στο αδίδακτο κείμενο (μονάδες 20)

1 α) *κινδυνεύουσι* :

Να μεταφέρετε το ρήμα στον αντίστοιχο τύπο του παρακειμένου (διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο, αριθμό, ἐγκλίση και φωνή).

(μονάδα 0,5)

β) *ἐργάση* :

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού της οριστικής αορίστου στην ίδια φωνή.

(μονάδα 0,5)

γ) *παραβάς* :

Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο στον αντίστοιχο του μέλλοντα της ίδιας φωνής.

(μονάδα 0,5)

δ) *στερηθῆναι* :

Να γράψετε το β' πρόσωπο πληθυντικού της ευκτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή.

(μονάδα 0,5)

ε) *ἔλθης* :

Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό στην οριστική, ευκτική και προστακτική του ίδιου χρόνου, καθώς και το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο.

(μονάδες 2)

στ) *εύνομοῦνται* :

Να γράψετε το ίδιο πρόσωπο στον ίδιο αριθμό της υποτακτικής και προστακτικής στον ίδιο χρόνο και φωνή.

(μονάδα 1)

2. α) *ἀγαθόν, ἐγγύτατα* :

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων στον ίδιο γραμματικό τύπο. Στην περίπτωση του επιθέτου να διατηρηθούν αμετάβλητα η πτώση, το γένος και ο αριθμός. Εάν υπάρχουν περισσότεροι του ενός τύποι, να δοθεί μόνον ένας τύπος για κάθε βαθμό.

(μονάδες 2)

β) *ταῦτα* (γραμμή 1η), *τί* (γρ. 1η), *σου* (γρ. 3η), *ὅσοιπερ* (γρ. 7η), *διαφθορέα* (γρ. 7η), *τοῖς δικασταῖς* (γρ. 8η), *ὅστις* (γρ. 9η), *δόξειεν* (γρ. 10η):

Να μεταφέρετε τους πιο πάνω κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό.

(μονάδες 4)

3. α) *τούτων, αὐτός, τῇ πολιτείᾳ, τῶν πόλεων, διαφθορέα, τὴν δίκην* :

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω τύπους (υπογραμμίζονται στο αδίδακτο κείμενο).

(μονάδες 3)

β) *Ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσι γέ σου οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι* :

Να αναγνωρίσετε την πρόταση: Εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτική θέση.

(μονάδες 2)

4. *ἐὰν εἷς τινα τῶν ἐγγύτατα πόλεων ἔλθης, ... βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν.*

α) Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά, σημασία).

β) Να κάνετε τις αναγκαίες μεταβολές, ώστε να δηλώνεται το αντίθετο του πραγματικού.

(μονάδες 4)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα αρχαία ελληνικά

(μονάδες 5)

Όταν οι νέοι ακούουν τους φιλοσόφους να λένε ότι πρέπει πάντοτε όλοι να επιδιώκουν την αρετή και να περιφρονούν τον πλούτο, γίνονται καλύτεροι πολίτες και πιο συνετοί. Γι' αυτό είναι εύλογο οι πόλεις να τιμούν τους φιλοσόφους.

περιφρονῶ: καταφρονῶ

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. *Άμα μπήκαμε, βρήκαμε τον Πρωταγόρα να περπατά στο υπόστεγο · κοντά του περπατούσαν από τη μια πλευρά ο Καλλίας του Ιππονίκου και ο ετεροθαλής αδελφός του, ο Πάραλος του Περικλή ο γιος κι ο Χαρμίδης του Γλαύκωνα · από την άλλη πλευρά ο άλλος γιος του Περικλή ο Ξάνθιππος κι ο Φιλιππίδης του Φιλομήλου κι ο Αντίμοιρος ο Μενδαίος, ο πρώτος από τους μαθητές του Πρωταγόρα, αυτός που πάει για τέχνη, για να γίνει σοφιστής. Όσο για κείνους που ακολουθούσαν από πίσω και άκουαν ό,τι λεγόταν, οι περισσότεροί τους φαίνονταν ξένοι · είναι αυτοί που παίρνει μαζί του ο Πρωταγόρας από όσες πόλεις περνά · τους γοητεύει με τη φωνή του, άλλος Ορφέας, κι αυτοί, μαγεμένοι, ακολουθούν τα ίχνη της φωνής του · ήταν όμως και μερικοί ντόπιοι στο «χορό» · παρά πολύ χάρηκα όταν είδα τούτο το χορό · πόσο όμορφα πρόσεχαν να μη γίνονται καθόλου εμπόδιο στον Πρωταγόρα από μπροστά του.*

Πλάτωνος Πρωταγόρας κεφ. Ζ'

Πού αποσκοπεί ο Σωκράτης:

- α) παρουσιάζοντας ονομαστικά τους νέους της Αθήνας που συνέρρευαν στο σπίτι του Καλλία για να ακούσουν τα μαθήματα του Πρωταγόρα;
(μονάδες 2)
- β) παρομοιάζοντας τον Πρωταγόρα με τον Ορφέα και χρησιμοποιώντας τις φράσεις «τους γοητεύει με τη φωνή του» και «μαγεμένοι ακολουθούν τα ίχνη της φωνής του»;
(μονάδες 2)
2. Στο διδαγμένο κείμενο Ι.Α.(β), στη σελ. 1, ο Περικλής τονίζει: «... μη περί ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως». Να αναπτύξετε σε 10-12 γραμμές τέσσερις από τις αξίες που ξεχωρίζουν την Αθήνα από όλες τις άλλες πόλεις, σύμφωνα με όσα έχει πει ο Περικλής στα προηγούμενα κεφάλαια του λόγου.
(μονάδες 6)

-ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ-